

Bijlage 3: Samen werken aan klimaatbestendigheid en waterketen

Jaarverslag 2022

24 mei 2022

Inleiding

Werkregio Fluvius kent twee pijlers: klimaatadaptatie (DeltaProgramma Ruimtelijke Adaptatie) en de waterketen.

Het jaar 2022 heeft laten zien dat de werkregio Fluvius de interbestuurlijke samenwerking om te komen tot een klimaatbestendige regio en toekomstbestendige waterketen voortvarend oppakt. Er werken enthousiaste en gemotiveerde mensen aan de opgave, zowel in de stuurgroep en regiegroep als in de projectgroep. In 2022 is de organisatie verder geprofessionaliseerd. De regiegroep is goed in positie gebracht. De stuurgroep heeft richtinggevend besluiten genomen. De projectgroepen DPRA en waterketen hebben hierdoor maatregelen in beweging kunnen brengen. Daarbij hebben we van elkaar geleerd en elkaar beter gevonden.

Voor u ligt het jaarverslag van werkregio Fluvius over het jaar 2022. In dit jaarverslag is opgenomen wat de werkregio heeft gedaan. Wat er is opgeleverd aan producten, wat is gestart en doorloopt en ook wat nog opgepakt gaat worden.

Algemeen

Vanaf 2022 heeft de gemeente Steenwijkerland het voorzitterschap voor de werkregio overgenomen van gemeente Westerveld. Vergaderingen hebben dit jaar voornamelijk plaatsgevonden in Steenwijkerland. Het huidige voorzitterschap loopt tot 1 juli 2024.

PIJLER 1: KLIMAATADAPTATIE

Regionale uitvoeringsagenda (RUA)

Bij de Regionale Adaptatiestrategie zit een Regionale Uitvoeringsagenda met maatregelen die we als werkregio Fluvius in 2022-2027 gaan uitvoeren. Voor 2022 en 2023 hebben we die concreet gemaakt in een jaarprogramma dat op 5 september 2022 door de regiegroep is vastgesteld.

De in de RAS opgenomen doelenboom bevat de strategische en operationele doelen tot 2027. In 2022 is begonnen met maatregelen uit de Regionale Uitvoeringsagenda. Deze maatregelen zijn ook opgenomen het jaarprogramma 2022-2023.

Nummer	Maatregel	Status
1 	Ontwikkelen van een werkwijze om klimaatadaptatie binnen de gemeentelijke organisatie integraal mee te nemen in herinrichting openbare ruimte	Nog niet gestart
3 	Gezamenlijk afspraak over in te dienen uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie (per partner) voor impulsregeling van het Rijk	Loopt
4 	Opstellen gezamenlijke eisen en richtlijnen voor klimaatbestendige nieuwbouw in overleg met de bouwsector, incl. juridische borging Bouwsector, woningcorporatie	Loopt
5 	Procesafspraken maken over betrekken waterschap bij (wijzigingen in) Omgevingsvisie-, -programma en -plan, met name bij nieuwe ontwikkelingen	Nog niet gestart
7 	Organisatie van een financiële stimuleringsregeling voor inwoners en bedrijven	Loopt
8 	Bewustwordingscampagne gericht op klimaatbestendige inrichting van particulier terreinen en bedrijventerreinen en gedragsverandering bij hitte	Loopt
12 	Effect van extreme langdurige neerslag op het watersysteem en wateroverlast	Loopt
16 	Aanstellen programmamanager voor uitvoering RUA (1.5 dag per week, 40 weken, 6 jaar)	Afgerond
17 	Optimalisatie functioneren werkorganisatie Fluvius (programmamanagement, mensen, middelen, monitoring)	Afgerond
18 	Indienen aanvraag impulsregeling klimaatadaptatie bij het Rijk	Afgerond

Wat is gestart in 2022 en gaat door in 2023.

- [Financiële Stimuleringsregeling \(maatregel 7\)](#)

Dit jaar is intensief en zorgvuldig gewerkt aan de voorbereidingen van de Financiële Stimuleringsregeling. We liggen op schema en de regeling gaat 1 maart 2023 van start. De

partners werken aan de interne besluitvorming. De laatste voorbereidingen zijn afgerond. Besluitvorming bij partners vindt uiterlijk januari 2023 plaats.

- [Maatregel bewustwordingscampagne \(maatregel 8\)](#)

De eerste gesprekken met de communicatieadviseurs van de partners zijn gevoerd. Begin 2023 wordt een communicatiestrategie voorbereid die in Q2 2023 kan worden uitgerold. Communicatie rondom de Financiële Stimuleringsregeling start eerder in samenspraak met het Platform Duurzaam Nederland (PDN).

- [Impulsregeling klimaatadaptatie \(maatregel 3\)](#)

De voorbereidingen om te komen tot regionale maatregelen voor de impulsregeling lopen. In Q1 en Q2 2023 wordt hierover besluitvorming verwacht.

- [Maatregel langdurige neerslag \(maatregel 12\)](#)

De voorbereidingen om te komen tot een doorrekening voor de gevolgen van langdurige neerslag zijn gestart en worden in 2023 verder uitgewerkt.

- [Maatregel Klimaatbestendig bouwen \(maatregel 4\)](#)

Het Rijk werkt aan een landelijke maatlat klimaatbestendig bouwen. Afsproken is dat Fluvius de ontwikkelingen daaromtrent volgt en daarbij aansluit t.z.t. Indien mogelijk wordt ontwikkelingen al geïntegreerd.

Welke maatregelen zijn niet opgepakt in 2022

- [Werkwijze ontwikkelen herinrichting openbare ruimte \(maatregel 1\)](#)
- [Procesafspraken betrekken waterschap bij omgevingsvisie, -programma en -plan \(maatregel 5\)](#)

Welke maatregelen zijn afgerond in 2022

- [Aanstellen programmamanager voor uitvoering RUA \(maatregel 16\)](#)
- [Optimalisatie functioneren werkorganisatie Fluvius \(maatregel 17\)](#)
- [Indienen aanvraag impulsregeling klimaatadaptatie bij het Rijk \(maatregel 18\)](#)

Stakeholdersagenda

In de RAS/ RUA is een stakeholderagenda opgenomen. Aan deze agenda is nog geen nadere invulling gegeven. Dit is geagendeerd en besproken in de regiegroep van 8 november 2022. De mogelijke consequenties van het niet oppakken van de stakeholderagenda worden in beeld gebracht. Daaruit zal een aanpak volgen hoe hiermee om te gaan.

NR	OPERAT. DOEL	MAATREGEL VOOR REGIONAAL AGENDEREN	Status
1	2 	[C] Verkennen van mogelijkheden om zuinig watergebruik te stimuleren tijdens droogte	Nog niet gestart

NR	OPERAT. DOEL	MAATREGEL VOOR REGIONAAL AGENDEREN	Status
2	2 	[C] Voorlichting over overstromingsrisico's en handelingsperspectieven naar inwoners en ondernemers van werkregio Fluvius	Nog niet gestart
3	1 	[O] Onderzoek naar benodigde maatregelen droogtebestrijding voor behoud flora en fauna	Nog niet gestart
4	2 	[C] Stimuleren agrarische sector in leveren klimaatadaptatie diensten	Nog niet gestart
5		[C](Financieel) stimuleren overstap naar efficiëntere beregenings- en drainagesystemen voor landbouw	Nog niet gestart
6	3 	[O] Onderzoek naar benodigde maatregelen hittebestrijding vee in het landschap	Nog niet gestart
7		[O] Onderzoek naar ernst van hitteproblemen in veestallen, vanuit de praktijk	Nog niet gestart
8	4 	[O] Onderzoek naar mogelijkheden verregaande vernatting volgens gebiedsgerichte aanpak bodemdalingsgevoelige gebieden ¹	Nog niet gestart
9	5 	[O]Verkennen mogelijkheden aanleg bluswaterbuffers bij natuurgebieden	Nog niet gestart
10	1 	[O] Signaleren mogelijke kwetsbaarheid Rijkswegen bij hevige neerslag	Nog niet gestart
11		[O] Verdiepend onderzoek kwetsbaarheid verdeelstations elektriciteit Schoonloo en Kloosterveen bij hevige neerslag	Nog niet gestart
12	1 	[O] Actualiseren calamiteiten-coördinatieplan bij overstromingen, inclusief nazorg, (hoge waterstanden, dijkdoorbraken) en extreme hitte (grote evenementen)	Nog niet gestart
13	 1	[O] Verdiepend onderzoek naar risico's uitval hoofdstations elektriciteit, gas, drinkwater en telecom, inclusief cascade-effecten bij overstromingen	Nog niet gestart
14	1 	Verdiepend onderzoek trajecten kwetsbaar voor schadelijke bacteriegroei door zakkingschade en/of opwarming	Nog niet gestart
15	2 	Opnemen handreikingen klimaatbestendig maken regionaal cultureel erfgoed bij ruimtelijke inrichting (in afstemming met lokaal erfgoed)	Nog niet gestart

¹ Met bodemdalingsgevoelige gebieden wordt hier gerefereerd naar alle gebieden binnen Fluvius die kwetsbaar zijn voor bodemdaling. Daaronder vallen onder ander veenoxidatie-gebieden in de regio.

Opgeleverde producten DPRA

- [Evaluatie DPRA Pijler](#)

Het proces van de totstandkoming van de RAS en RUA is geëvalueerd en in een evaluatierapport verwoord. Uit deze evaluatie leren we hoe we de samenwerking gezamenlijk verder vorm geven.

- [Samenwerkingsovereenkomsten incl. besluitvorming](#)

De stuurgroep heeft 2 samenwerkingsovereenkomsten ondertekend op 22 september 2022. Een heeft betrekking op de samenwerking binnen de werkregio Fluvius en een heeft betrekking op de tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie.

- [Factsheets DPRA Fluvius en Waterketen](#)

Om de regiegroep, nieuwe bestuurders in de stuurgroep en andere niet direct betrokkenen te informeren zijn er factsheets gemaakt van DPRA Fluvius en de Waterketen. Bestuurders en managers hebben deze besproken in hun vergadering. Dit draagt bij aan een gedeeld beeld is van de samenwerking.

- [Jaarprogramma 2022-2023 + voortgangsrapportage](#)

Er is een jaarprogramma 2022 – 2023 en voortgangsrapportage (stoplichtenmodel) voorbereid op verzoek van de regiegroep. Deze documenten dienen als sturingsinstrument om de voortgang van de uitvoering van de RUA te richten. Er wordt gewerkt met een stoplichtenmodel om snel inzicht te geven. Doen we de dingen goed? Doen we de goede dingen?

- [Vier projectvoorstellen voor maatregelen](#)

In de RUA zijn maatregelen opgenomen die opgepakt gaan worden. In 2022 zijn projectvoorstellen gemaakt voor de maatregelen bewustwording, extreme langdurige neerslag, impulsregeling klimaatadaptatie en bewustwording. De Financiële Stimuleringsregeling is gezien de urgentie en deadline opgepakt zonder projectvoorstel.

- [Knelpunten en prioriteitsvraagstukken](#)

Na het vaststellen van de RAS/ RUA kwam het programma in een volgende fase. Dit heeft de aandacht gekregen die nodig was om goed om te schakelen. Om dit inzichtelijk en bespreekbaar te maken is een memo knelpunten en prioriteringsvraagstukken daarvoor gemaakt voor de regiegroep. Directe oplossingen zijn er niet, maar er is aandacht voor. De samenwerkende partners zoeken gezamenlijk naar oplossingen voor de vraagstukken die zich aandienen.

- [Agenda's, verslagen en secretariaat](#)

In totaal zijn er 23 vergaderingen geweest in 2022. Al deze vergaderingen (stuurgroep, regiegroep, projectgroep) zijn voorbereid met agenda + bijlagen daarvan is vervolgens verslaglegging gedaan.

PIJLER 2 WATERKETEN

In de projectgroep waterketen hebben alle Fluvius gemeenten in 2022 gewerkt aan een Riolerings- en Water Programma (RWP) 2023-2028 waarin de inhoud grotendeels gezamenlijk en identiek is, en in een maatwerkdeel lokale keuzes per gemeente zijn gemaakt. Alle RWP's zijn in 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit heeft geleid tot efficiencywinst, leren van elkaar en afstemming en uniformering van beleid.

In de RWP's is ook een uitvoeringsagenda opgenomen. Onderzoeksprojecten met een regionaal karakter worden uitgevoerd onder de paraplu van Fluvius. Onderzoek en planvorming zijn nodig om goed zicht te houden op de ontwikkeling van het rioolstelsel. Het helpt om de goede koers te houden binnen de rioleringszorg. Deze Fluvius onderzoeksagenda hebben we in twee werksessies vertaald naar een Regionaal Uitvoeringsprogramma Waterketen 2023-2028. Dit uitvoeringsprogramma bevat de regionale maatregelen en projecten die Fluvius vanuit de waterketen gaat oppakken in de periode 2023-2028, welke inspanningen dit vergt in termen van mensen en middelen.

Het uitvoeringsprogramma is tevens een invulling van de opdracht uit de SamenwerkingsOvereenkomst (SOK) om invulling te geven aan de professionalisering van de projectgroep waterketen. In de SOK staat dat als volgt omschreven: "De pijler waterketen heeft behoefte aan ondersteuning om de gezamenlijke ambities duidelijk te krijgen, maar ook om de samenwerking aan te jagen en te faciliteren. Bij ondertekening van deze Samenwerkingsovereenkomst was nog niet duidelijk om wat voor ondersteuning het gaat en welke inzet dit vraagt. Zodra dit duidelijk is zal dit voorgelegd worden aan de regiegroep, die gemandateerd is voor dit onderdeel. De Samenwerkingsovereenkomst zal op dit onderdeel dan aangepast worden".

Om dit duidelijk te krijgen, en om de samenwerking aan te jagen, is voor 2 uur per week een procesbegeleider aangetrokken die de agenda's en bijeenkomsten van de projectgroep voorbereidt, begeleidt en het Uitvoeringsprogramma 2023 - 2028 heeft geschreven.

Opgeleverde producten waterketen

- [Riolerings- en Waterprogramma 2023 - 2028](#)
- [Uitvoeringsprogramma Waterketen 2023 - 2028](#)

ORGANISATIE EN FINANCIËN

Organisatie

- Stuurgroep vergaderingen

De stuurgroep Fluvius heeft dit jaar twee keer vergaderd, te weten op 6 juli en 22 september. Door de gemeenteraadsverkiezingen is de samenstelling van de stuurgroep veranderd. De belangrijkste onderwerpen in de stuurgroep hadden te maken met besluitvorming over de Financiële Stimuleringsregeling, komen tot nieuwe en uitspraken doen over de inzet van de impulsregeling klimaatadaptatie. De huidige leden van de stuurgroep DPRA Fluvius zijn:

- Henk Doeven (gemeente Westerveld)
- Jeannet Bos (gemeente Meppel)
- Mark Turksma (gemeente De Wolden)
- Jan Schipper (gemeente Midden-Drenthe)
- Mark Tuit (gemeente Hoogeveen)
- Marcel Scheringa (gemeente Steenwijkerland)
- Hans Kuipers (provincie Drenthe)
- Hans Wijnen (waterschap Drents Overijsselse Delta)
- Bert Boerman, wordt vervangen door Marjolijn Boot (provincie Overijssel)

- [Regiegroep vergaderingen](#)

De regiegroep DPRA Fluvius is dit jaar drie keer bijeengewees, te weten 19 mei, 5 september en 8 november. De regiegroep heeft gevraagd om een jaarprogramma 2022-2023 en voortgangrapportage (stoplichtenmodel). De projectgroep heeft deze documenten voorbereid en deze zijn vastgesteld. De regiegroep heeft de voorbereiding van de Financiële stimuleringsregeling, de Samenwerkingsovereenkomsten en impulsregeling klimaatadaptatie voorafgaand aan de stuurgroep besproken. Tevens heeft de regiegroep de projectvoorstellen voor maatregelen uit de RUA vastgesteld. Ook is stilgestaan bij het personele vraagstukken.

- [Projectgroep vergaderingen](#)

De projectgroep is 13 keer bij elkaar geweest. De projectgroeleden hebben een proactieve houding en werken constructief samen om maatregelen uit de RUA op te pakken. Het afgelopen jaar lukte het niet alle partners om een vertegenwoordiger in de projectgroep te krijgen. Dit is als aandachtspunt bij de regiegroep bekend.

- [Heidagen](#)

De projectgroep DPRA heeft 2 heidagen gehad, te weten op 20 mei en 13 oktober. De heidag van 20 mei was een eerste gezamenlijke dag na de vaststelling van de RAS/ RUA en de gemeenteraadsverkiezingen. Teambuilding en hoe gaan we aan het werk waren belangrijke onderwerpen van gesprek. Daarnaast hebben we in het centrum van Nijverdal een rondleiding gehad over hoe klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte eruit kan zien.

Op 13 oktober heeft de projectgroep een dagdeel gewerkt aan het invullen van het regionale deel van de impulsregeling klimaatadaptatie. Dit naar aanleiding van de stuurgroep vergadering van 22 september waarin het belang van regionale maatregelen is benadrukt.

- [Projectvoorstellen dagdeel](#)

De projectgroep heeft dit jaar vier projectvoorstellen opgeleverd, te weten voor de bewustwordingscampagne, klimaatstresstest langdurige neerslag, richtlijn klimaatbestendig bouwen en impulsregeling klimaatadaptatie. Op 16 juni heeft de projectgroep een dagdeel gewerkt om de projectvoorstellen gereed te krijgen voor besluitvorming in de regie- en stuurgroep.

- [Regionale afstemming tussen Fluvius en Rivus](#)

In het kader van kennis uitwisselen en van elkaar leren hebben de dagelijkse besturen van de werkregio's Fluvius en Rivus dit jaar twee keer bij elkaar gezeten, te weten op 30 september en 25 november. Deze gesprekken leveren inzichten op over waaraan we werken en waarin we gezamenlijk zouden kunnen optrekken.

Financiën

In Fluvius verband is gezocht naar externe ondersteuning voor het opstellen van een nieuw Riool en Water Programma 2023-2028 (de opvolger van het Watertakenplan). Wij hebben Rob van der Velde (Watermaat) en Diane Schepers (Waterbureau Schepers) bereid gevonden voor de gemeenten van de werkregio Fluvius samen te werken aan de nieuwe Riolerings- en Waterprogramma's (RWP's). De gemeenten hebben zelf 1 op 1 financiële afspraken gemaakt met deze bureaus. Door de gezamenlijkheid waren de kosten lager en de kwaliteit hoger.

Kosten die in Fluvius zijn gemaakt staan hieronder en zijn volgens de afgesproken verdeelsleutels over de waterketen en DPRA partners verdeeld.

Programmamanagement DPRA en procesbegeleiding:	€ 56.000
Procesbegeleiding Waterketen	€ 5.500
Secretariaat en voorzitterschap Steenwijkerland	€ 28.000
Advies financiële stimuleringsregeling	€ 15.500
Totaal	€105.000

Knelpunten en risico's

Er is veel energie en tijd gestoken in de (regionale) samenwerking, zowel in de vergadergroepen als in individuen. Voor een deel is dit inherent aan regionaal samenwerken. Voor een deel kwam het door de vele personele wisselingen, capaciteitsvraagstukken, krapte op de arbeidsmarkt en de volgende fase waarin het programma kwam. Dit vraagstuk is nog niet opgelost en zal aandacht en tijd blijven vragen. In de regiegroep komt dit aan de orde.